

Volumul „Elemente de didactică a educației timpurii. Ghid de bune practici pentru învățământul preșcolar” tratează șaptesprezece mijloace de realizare, menționate în „Curriculum pentru educația timpurie” (2019) cum ar fi: *cântecul, construcțiile, desenul, pictura și modelajul, exercițiile cu material individual, experimentul, jocul didactic, jocul logico-matematic, jocul senzorial, lectura după imagini, lectura educatoarei, memorizarea, observarea, parcursurile aplicative, povestirea educatoarei, povestirile copiilor și povestirile create*, alături de alte elemente de conținut, de actualitate. Unele dintre mijloacele de realizare sunt utilizate și pentru nivelul antepreșcolar, putând fi adaptate de educatorii puericultori.

În cazul mijloacelor de realizare, prin intermediul *listelor de verificare a exigențelor metodice*, se face o trecere în revistă a metodicii specifice mai multor domenii experiențiale, în cadrul cărora poate fi utilizat mijlocul de realizare respectiv (de exemplu, jocul didactic este utilizat pentru transmiterea/consolidarea și verificarea cunoștințelor, în activitățile de cunoașterea mediului, matematică, educarea limbajului și educație pentru societate), punctând, în același timp, atât elementele de noutate specifice mijlocului de realizare respectiv, cât și etapele metodice.

Nu în ultimul rând, cartea prezintă elemente de noutate specifice tuturor categoriilor de activități descrise în curriculum, dar și repere teoretice și practice specifice *noilor educații (rutieră, religioasă, pentru sănătate, culturală, ecologică, pentru drepturile copilului, financiară)* și aspecte de noutate referitoare la *Momentul poveștilor* și tehnicile de povestire (*Storycubes, tehnica poveștii în mișcare, a covorului povestitor, a șorțului povestitor, Storygami, povestea în făină, povestea magnetică*).

La finalul volumului, cititorul este invitat să descopere proiecte didactice inovative, pentru activitățile integrate (**ADP+ALA1+ALA2, ALA1+ADP**), precum și proiecte de activitate pentru activitățile pe domenii experiențiale.

CUPRINS

CAPITOLUL I

CURRICULUMUL PENTRU EDUCAȚIA TIMPURIE- PRINCIPII DE PROIECTARE ȘI DEZVOLTARE CURRICULARĂ	3
1.1. Relevanța proiectării didactice a activităților de educație timpurie	3
1.2. Educatorul ca dezvoltator al curriculumului de educație timpurie	6
1.3. Două linii de coerență în proiectarea și desfășurarea activităților didactice din grădiniță	9
1.3.1. Respectarea logicii învățării și a dezvoltării	10
1.3.2. Respectarea logicii didactice: pași în proiectare, principii, practici de promovat	14
1.3.2.1. Învățarea de tip experiențial și implicațiile sale pentru designul activităților didactice	15
1.3.2.2. Învățarea integrată și implicațiile sale pentru designul activităților didactice	19
1.3.3. Etape în proiectarea didactică a activităților de educație timpurie	21

CAPITOLUL II

UN REFERENȚIAL PENTRU PROIECTAREA DIDACTICĂ A ACTIVITĂȚILOR DIN GRĂDINIȚĂ	27
2.1. Elemente de concepție/ axiologice în curriculumul pentru educația timpurie	28
2.2. Elemente structurale în curriculumul pentru educația timpurie	30
2.2.1. Tipurile/ categoriile de activități de învățare – statut, specific și unele aspecte critice	32
2.2.1.1. Activitățile pe domenii experiențiale	33
2.2.1.2. Temele anuale	34
O focalizare specială: abordarea temelor în cadrul proiectelor tematice	36
2.2.1.3. Activitățile de dezvoltare personală	39
2.2.1.4. Jocurile și activitățile liber alese	41
a. O focalizare specială: Intervenția adultului în Jocurile și activitățile liber alese	42
b. O focalizare specială: Statutul Centrelor de interes/ activitate	44
2.3. Un model de utilizare a elementelor de concepție și structurale ale curriculumului în proiectarea și desfășurarea activităților didactice de educație timpurie	47

CAPITOLUL III**ELEMENTE CLASICE ȘI INOVATIVE DE METODICĂ A ACTIVITĂȚILOR
EDUCAȚIONALE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR 54****3.1. Repere teoretice și practice în abordarea mijloacelor de realizare a activităților
educaționale din grădiniță 54**

3.1.1 Cântecul	56
3.1.2. Construcțiile	59
3.1.3. Convorbirea	66
3.1.4. Desenul, pictura și modelajul	70
3.1.5. Exercițiile cu material individual	76
3.1.6. Experimentul	81
3.1.7. Jocul didactic	86
3.1.8. Jocul logico-matematic	89
3.1.9. Jocul senzorial	94
3.1.10. Lectura după imagini	98
3.1.11. Lectura educatoarei	102
3.1.12. Memorizarea	108
3.1.13. Observarea	111
3.1.14. Parcursurile aplicative	115
3.1.15. Povestirea educatoarei	121
3.1.16. Povestirile copiilor	135
3.1.17. Povestirile create	139

**3.2. Repere teoretice și practice în abordarea unor domenii de cunoaștere și secvențe
punctuale recomandate în Curriculumul pentru educația timpurie 2019 146**

3.2.1. Educația rutieră în grădiniță: finalități, priorități tematice, teme de reflecție	146
3.2.2. Educația religioasă- accente și repere metodologice	149
3.2.3. Educația pentru sănătate – o dimensiune a educației permanente	151
3.2.4. Educația culturală – educația pentru valorizarea diversității	155
3.2.5. Educația ecologică – un imperativ al educației contemporane pentru toate vârstele	156
3.2.6. Educație pentru drepturile copilului – componentă a educației pentru democrație	162
3.2.7. Educația financiară – inițiative accesibile vârstelor preșcolare	165
3.2.8. Recomandări metodice pentru abordarea <i>secvenței/Momentului poveștilor</i>	167
3.2.9. Recomandări metodice pentru abordarea momentului/secvenței de mișcare	174

CAPITOLUL IV**MODELE DE BUNE PRACTICI ÎN PROIECTAREA ACTIVITĂȚILOR 178
INSTRUCTIV-EDUCATIVE DIN GRĂDINIȚĂ. PROIECTE DIDACTICE**

întrebări activitatea copiilor și modul în care se va derula experimentul, acordând ajutor celor care îl solicită.

Listă de verificare a exigențelor metodice

	Da	Nu
TEMATICĂ:		
<ul style="list-style-type: none"> • Tematica experimentului respectă particularitățile de vârstă și individuale ale copiilor preșcolari cărora li se adresează; 		
<ul style="list-style-type: none"> • Tematica propusă este în acord cu tema săptămânii/tema proiectului tematic; 		
<ul style="list-style-type: none"> • Tematica aleasă stimulează curiozitatea și interesul copilului. 		
<ul style="list-style-type: none"> • Sarcina de lucru pe care o presupune experimentul este corect formulată, în acord cu domeniul experiențial (Domeniul Științe) sau cu centrele de activitate Știință sau Arte, unde urmează să se deruleze. 		
<ul style="list-style-type: none"> • Vocabularul științific al copiilor permite înțelegerea termenilor utilizați în cadrul derulării experimentului și în fișele de activitate experimentală. 		
SARCINA DIDACTICĂ A EXPERIMENTULUI VIZEAZĂ:		
- stimularea interesului copiilor pentru noile cunoștințe specifice domeniului experiențial „Științe“, care urmează a fi însușite;		
- asimilarea noilor cunoștințe sau/și aprofundarea lor;		
- fixarea cunoștințelor specifice unui anumit domeniu experiențial;		
- evaluare cunoștințelor;		
- sistematizarea cunoștințelor (Cristea, 2022).		
FINALITAȚI:		
<ul style="list-style-type: none"> • Scopul didactic este formulat în acord cu sarcina didactică a experimentului. 		
<ul style="list-style-type: none"> • Comportamentele urmărite sunt selectate din mai multe domenii de dezvoltare. 		
<ul style="list-style-type: none"> • Pe parcursul experimentului sunt exploatare comportamentele care vizează domeniile: Capacități și atitudini în învățare, Dezvoltare cognitivă și cunoașterea lumii, Dezvoltare fizică, a sănătății și igienei personale, dar și alte domenii (se notează alte domenii de dezvoltare vizate). 		
<i>Exemple de comportamente ce pot fi urmărite:</i>		
- „Manifestă curiozitate și interes pentru experimentarea și învățarea în situații noi”;		
- „Realizează sarcinile de lucru cu consecvență”;		
- „Manifestă creativitate în activități diverse”;		
- „Identifică posibile răspunsuri/soluții la întrebări, situații - problemă și provocări din viața proprie și a grupului de colegi”;		
- „Realizează, în mod dirijat, activități simple de investigare a mediului, folosind instrumente și metode specifice”;		
- „Utilizează mâinile și degetele pentru realizarea de activități variate”;		
- „Utilizează simțurile (văzul, auzul, simțul tactil, mirosul etc.) în interacțiunea cu mediul apropiat.”		
(Curriculum pentru educația timpurie- 2019).		
<i>Alte comportamente urmărite (se notează):</i>		

<ul style="list-style-type: none"> • Obiectivele operaționale sunt formulate cu ajutorul verbelor de acțiune și vizează: <ul style="list-style-type: none"> - evidențierea rezultatului obținut în urma provocării unui fenomen, în sala de grupă; - extragerea unei concluzii care se referă la confirmarea sau infirmarea ipotezei care urmează a fi verificată; - participarea la derularea experimentului prin acțiuni specifice (în funcție de finalități și de prerechizitele copiilor, aceștia pot fi implicați și ghidați în formularea întrebării sau a ipotezei, constatarea stării inițiale, cu o eventuală consemnare a datelor, manipularea variabilelor implicate, utilizarea instrumentarului specific, consemnarea sau constatarea rezultatelor). 		
<ul style="list-style-type: none"> • Obiectivele operaționale reflectă comportamentele selectate din programă. 		
STRATEGIA DIDACTICĂ		
<ul style="list-style-type: none"> • Strategia didactică elaborată asigură desfășurarea în bune condiții a experimentului planificat (procedeele, formele de organizare a colectivului de copii, mijloacele didactice susțin desfășurarea corectă din punct de vedere metodic a activității).. 		
<ul style="list-style-type: none"> • Materialul didactic selectat este utilizat: <ul style="list-style-type: none"> - demonstrativ, frontal, - pe grupuri mici sau - individual și nu periclitează siguranța fizică a preșcolariilor. 		
<ul style="list-style-type: none"> • Strategia de evaluare este particularizată în funcție de ipoteza propusă și urmărită pe parcursul desfășurării experimentului. 		
<ul style="list-style-type: none"> • Unele repere ale experimentului sunt consemnate în fișe de activitate experimentală. 		
<ul style="list-style-type: none"> • Materiale didactice selectate pentru realizarea experimentului vor fi utilizate: <ul style="list-style-type: none"> - în „Captarea atenției“ pentru a stimula interesul copilului pentru însușirea noilor cunoștințe și pentru desfășurarea sau urmărirea experimentului; - pentru învățarea, fixarea, evaluare și consolidarea cunoștințelor. 		
<ul style="list-style-type: none"> • Proiectarea didactică respectă toate etapele metodice specifice mijlocului de realizare utilizat: <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Moment organizatoric:</i> 2. <i>Captarea atenției;</i> 3. <i>Enunțarea obiectivelor și a titlului experimentului;</i> 4. <i>Dirijarea învățării:</i> <ul style="list-style-type: none"> - efectuarea experimentului de către profesor, de către profesor, cu implicarea copiilor sau de către copii, sub supravegherea profesorului, pe grupuri mici, sau individual; 5. <i>Obținerea performanței și asigurarea transferului:</i> <ul style="list-style-type: none"> - consemnarea rezultatelor în „fișele de activitate experimentală”, dacă acestea au fost elaborate de profesor; - compararea concluziilor cu ipoteza; - confirmarea sau infirmarea ipotezei. - formularea concluziilor; 6. <i>Asigurarea conexiunii inverse și evaluarea</i> <ul style="list-style-type: none"> - Aprecierea nivelului de implicare - aprecierea achizițiilor ce țin de cunoștințele asimilate și de abilitățile exersate (inclusiv cele referitoare la punerea în practică a experimentului). 		

Tabel III.6. Listă de verificare a reperelor metodice - Experimentul